

20. Delovni list

DOMINANTNI PETEROZVOK

1. LASTNOSTI:

- v duru dominantnemu septakordu po sistemu nizanja terc dodana glede na osnovni ton še velika nona, v harmoničnem molu in molduru mala nona;
- je bifunkcionalen akord – prima, terca in kvinta pripradajo D, septima in nona S; D funkcija prevladuje;
- razvezuje se v T, redkeje v VI, možen je tudi razvez preko akorda III;
- pogosto nastopa kot akord dvojne funkcije oz. izmik v stransko vejo;
- daleč najpogostejši v osnovni obliki, obrati v splošnem veliko redkejši. Od slednjih se pojavljata predvsem prvi in tretji, zelo redko drugi, četrti ni mogoč, ker bi se nona v tem primeru pojavila pod osnovnim tonom;

2. GRADNJA, OZNAČEVANJE:

- v štiriglasnem stavku je akord brez kvinte, pri drugem obratu je opuščena septima;
- označujemo razdaljo septime, none in pri obratih še tretjega glasu glede na basov ton;
- pojavljata se navadno in visoko označevanje:

osn. oblika	1. obrat	2. obrat	3. obrat
9 7	7 6 5	5 4 3	3 2
9 7	14 6 5	12 6 4	10 4 2

3. NONA; DOSEGANJE IN ZAPUŠČANJE:

- če je nona dosežena iz tona akorda druge funkcije, je najpogosteje z intervalom, ki ne presega trce; če je nona naknadna (dosežena iz enega od tonov D akorda), je lahko interval (skok), s katerim jo dosežemo tudi večji
- pojavlja se kot **/1/ zadržana** (razveže se postopno navzdol v oktavo v okviru iste, D harmonije) – že od baroka naprej, **/2/ melodična - /a/ (obrnjena) naknadna** (predno bi se lahko razvezala, ji še v okviru D funkcije sledi eden od ostalih tonov D akorda) in **/b/ prehajalna** (samo velika 9 v smeri navzgor in navzdol) ter **/3/ harmonična** (zavzema celotni čas trajanja D funkcije – zelo redko v klasicizmu, v romantiki jo »odkrije« Schumann

Zgledi:

~ vpišite funkcijske ter generalbasne označbe

128. F. Schubert: *Trauer-Walzer, Op. 9 št.2*
129. J. S. Bach: *Dobro uglaseni klavir, II, Fuga št. 5*
130. L. van Beethoven: *Klavirski koncert št.3, 3. st.*
131. F. Schubert: *Maša št.6 v Es, Kyrie*

Andante con moto, quasi allegretto

132. R. Schumann: *Abegg variacije, tema*

133. R. Schumann: 3. simfonija 1. st., t. 31-35

134. R. Schumann: 3. simfonija 1. st., t. 31-35

schwarz-loc-kig wie dein Va - ter sein,

135. E. Lalo: Symphonie espagnole, Op. 21, 4. st.

Andante

ppp dolce *cresc.*

136. R. Schumann: Kinderszenen, št. 2, 'Kuriose Geschichte'

Vaje:

59.

60.

61.

62.